

Da li se hirurške operacije mogu obaviti bez transfuzije krvi ?

Danas je moguće obaviti i veliki operativni zahvati bez upotrebe ili uz minimalnu upotrebu pripravaka krvi. To se može postići pravovremenom pripremom pacijenta za operaciju (nadoknada minerala, vitamina ili hormona potrebnih za stvaranje eritrocita, prestanak uzimanja lijekova koji ometaju zgrušavanje krvi), pravilnim izborom operativne i anesteziološke tehnike, te primjenom lijekova i uređaja koji smanjuju krvarenje ili omogućavaju transfuziju vlastite (autologne) krvi, prikupljene iz operativnog polja. Vaš doktor Vas može

detaljnije informirati o tome kako se vaše liječenje ili operacija može obaviti bez transfuzije krvi ili uz transfuziju minimalne količine krvi.

Da li imam pravo da odbijem liječenje transfuzijom krvi ?

Vi imate pravo da prihvatite, ali i da odbijete bilo kakav način liječenja, uključujući i liječenje sastojcima/pripravcima krvi.

Prije donošenja odluke o (ne)prihvatanju ovoga načina liječenja trebate pažljivo razmotriti razloge za i protiv liječenja transfuzijom krvi.

Treba da znate i da eventualnim odbijanjem liječenja, koje Vam je predložio Vaš doktor, možete ozbiljno ugroziti svoje zdravlje, pa čak i svoj život. Vašu izjavu o (ne)saglasnosti za liječenje pripravcima krvi trebate dati u pisanoj formi.

Vašem doktoru će biti zadovoljstvo da Vam, ukoliko to želite, detaljnije odgovori na ova kao i na druga pitanja u vezi sa vašim liječenjem transfuzijom pripravaka krvi.

**JU Opća bolnica
„Prim.dr. Abdulah Nakaš“**

Kranjčevićeva 12
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Telefonska centrala
+387 33 285-100

Web adresa
www.obs.ba

Komisija za transfuzijsko liječenje

Telefon: +387 33 285-186
e-mail: mirza.begovic@obs.ba

Informativni materijal usvojen u junu 2010.
I revizija - septembar 2018.

Komisija za transfuzijsko liječenje

ŠTA TREBATE ZNATI O TRANSFUZIJI KRVI ?

Informacija za pacijente

Pripremio

Prim.mr.sc.med.dr.Mirza Begović

Poštovani pacijenti,

Ovu brošuru smo pripremili sa namjerom da Vam pojasnimo kada Vam liječenje transfuzijom krvi može biti potrebno i kako Vam ono može pomoći.

Kakva je uloga krvi u organizmu ?

Krv je tečno tkivo koja omogućava život i funkcioniranje svih stanica i tkiva u ljudskom organizmu. Neke od važnijih uloga krvi su: transport kiseonika, transport hranljivih materija i otpadnih produkata metabolizma, regulacija tjelesne temperature, regulacija količine vode u tijelu, odbrana od infekcije, te prevencija i/ili zaustavljanje krvarenja.

Šta je to transfuzija krvi?

Pod transfuzijom krvi se podrazumijeva davanje konzervirane ljudske krvi ili sastojaka dobivenih iz krvi kroz sistem za transfuziju (sa kapaljkom i filterom) i iglu ili kanilu, postavljenu u venu primaoca krvi. Transfuzija sadržaja jedne vrećice krvi traje oko 2 sata. Transfuzija može trajati kraće ili duže vrijeme, u zavisnosti od vrste pripravka krvi, te od stanja/potreba primaoca krvi.

Kada se primjenjuje transfuzija krvi ?

Transfuzija krvi se primjenjuje u brojnim kliničkim situacijama (anemija, krvarenje nastalo nakon povrede, u toku poroda ili hirurške operacije i slično) kako bi se očuvalo zdravlje ili spasio život povrijeđene ili bolje osobe.

Danas se, umjesto cijele krvi, za liječenje pacijenata, sve više, koriste koncentrisani sastojci krvi: crvene krvne stanice (eritrociti), krvne pločice (trombociti), bijele krvne stanice

(leukociti) i različiti pripravci dobiveni iz plazme.

Eritrociti su stanični sastojci krvi koji sadrže hemoglobin. Njihova osnovna uloga je prenošenje kiseonika od pluća do tkiva/organa. Smanjen broj eritrocita ili smanjenu koncentraciju hemoglobina u krvi (akutna ili hronična anemija) prate simptomi nedovoljnog snabdijevanja tkiva ili organa kiseonikom: glavobolja, ubrzan puls, osjećaj umora, anginozni bol i gubitak svijesti. Transfuzija eritrocita efikasno uklanja ove simptome. Uprkos brojnim pokušajima naučnika, još uvijek nije napravljena kvalitetna, sintetska zamjena za eritrocite, odnosno "vještačka krv".

Trombociti imaju važnu ulogu u početnoj fazi formiranja krvnog ugruška, a time i u sprječavanju i u zaustavljanju krvarenja. Transfuzija trombocita se primjenjuje u liječenju pacijenata koji, zbog malog broja ili zbog oslabljene funkcije trombocita, imaju veliki rizik od (is)krvarenja.

Leukociti imaju važnu ulogu u odbrani organizma od bakterijske i virusne infekcije. Odraslim osobama je rijetko potrebna transfuzija leukocita.

Plazma je tečni dio krvi. Sadrži supstance koje imaju važnu ulogu u zaustavljanju krvarenja, odbrani organizma od infekcije i održavanju volumena tjelesnih tečnosti. Plazma se može primjenjivati kao lijek, ali se više koristi kao sirovina za proizvodnju derivata plazme: činilaca koagulacije, albumina i imunoglobulina. Danas se ovi pripravci dobivaju i primjenom biotehnologije.

Da li transfuzija krvi može imati štetne posljedice po primaoca krvi ?

Kao i kod drugih načina liječenja i transfuziju pripravaka krvi prati rizik od pojave neželjenih posljedica - transfuzijskih reakcija. One se mogu javiti u toku transfuzije, ali i poslije nekoliko dana, nedelja ili mjeseci. Učestalost blagih transfuzijskih reakcija (crvenilo kože, ospa, svrab ili manji porast tjelesne temperature) je manja od 2%.

Transfuzijske reakcije koje ozbiljno narušavaju zdravlje ili ugrožavaju život primaoca krvi su izuzetno rijetke.

Prije nego Vam preporuči liječenje pripravcima krvi, vaš doktor će pažljivo procijeniti potrebu, očekivanu korist i rizik od ovog načina liječenja.

Kako se mogu umanjiti ili izbjeći štetne posljedice transfuzije krvi ?

Učestalost ili ozbiljnost transfuzijskih reakcija se može umanjiti poštivanjem propisa i standarda koji se odnose na prikupljanje krvi, testiranje krvi, izdvajanje sastojaka krvi, skladištenje, transport i primjenu sastojaka krvi u liječenju.

Da bi se umanjio rizik od prenošenja zaraznih i drugih bolesti, krv se prikuplja od zdravih, dobrovoljnih davalaca krvi. Svaka darovana jedinica krvi se ispituje na prisustvo virusa hepatitisa B, virusa hepatitisa C, HIV-a (uzročnika AIDS-a) i uzročnika sifilisa. U našoj bolnici se koriste pripravci krvi koji su dobiveni iz krvi u kojoj, pomenutim ispitivanjima, nisu otkriveni uzročnici infektivnih bolesti. Svaki pripravak krvi je bio transportovan i uskladišten, do upotrebe, u optimalnim temperaturnim i drugim uvjetima.

Prije svake transfuzije krvi se određuje ili provjerava ABD krvna grupa primaoca krvi i ispituje podudarnost njegove i krvi davaoca. Svo zdravstveno osoblje, u bolnici, je obavezno da primjenjuje propisane procedure transfuzije krvi. U njima su navedene i mjere prevencije, pravovremenog prepoznavanja i zbrinjavanja pacijenata sa transfuzijskom reakcijom.